

Hulp bij het schrijven van een essay of besluit van dit dossier

Wat moet er zeker in je tekst staan?

Hoe Lodewijk XIV de monarchie ziet en van waar hij deze ideeën haalt.

Wat hij heeft moeten doen om zijn politieke macht te vestigen over zijn onderdanen.

Lodewijk XIV voert een agressieve politiek, waarom en wat heeft dat als gevolgen .

Wat verstaat men onder het Colbertisme, wat is het doel van dit economisch systeem?

Wie vaart er wel bij en wie zijn de grootste slachtoffers?

Hoe wordt cultuur gebruikt door Lodewijk XIV om zijn macht te versterken?

Relativeer Lodewijk XIV

Politiek

Na de dood van Mazarin, zijn voogd en eerste minister, beslist Lodewijk XIV alle macht naar zich te trekken. Hij ontslaat de hele regering, alle ministers en staatssecretarissen die tot dusver Frankrijk hadden bestuurd.

De koninklijke macht is heilig, vaderlijk en onbeperkt, zegt zijn vriend en filosoof Bossuet.

Vanaf 1666 is Lodewijk XIV de absolute heerser, de plaatsvervanger van God op aarde. Daarom ontsnapt hij aan alle kritiek.

Om zoveel mogelijk macht te kunnen uitoefenen, moet de koning een aantal hervormingen doorvoeren. Hij moet de macht van de adel, van de Staten-Generaal en van de Hugenoten (= protestanten) breken.

Eerst en vooral beslist hij **de Staten-Generaal** niet meer samen te roepen. Het was deze vertegenwoordiging van de 3 standen van alle gewesten, die tot hiertoe toestemming moesten geven voor het al dan niet goedkeuren van nieuwe belastingen. Zo werd de macht van de koningen van oudsher wat ingeperkt. Lodewijk XIV had dus veel meer vrijheid dan zijn voorgangers.

De adel was na de dood van Lodewijk XIII in opstand gekomen tegen de centralisatiepolitiek. Deze opstand, La Fronde (1648), was dan wel door de koninklijke troepen neergeslagen , Lodewijk XIV zal het hen echter nooit vergeven. Hij zal de hoge adel taken geven in het leger en in zijn hofhouding in Versailles, maar zij mogen niet meer besturen.

Hij zal zich omringen met mensen uit de derde stand! Het voordeel was dat zij totaal afhankelijk waren van de koning, aangezien zij meestal geen andere inkomsten hadden dan dat wat zij voor hun werk kregen. Wie te ambitieus werd, werd trouwens uitgeschakeld.

De derde groep die de absolute macht in de weg stond, waren **de Hugenoten**, of Franse protestanten. Zij hadden heel wat rechten in Frankrijk (vergeet niet dat Hendrik IV zelf een protestant was), deze rechten lagen sinds 1598 vast in het Edict van Nantes . Lodewijk XIV schaft alle voordelen af, in 1685 kregen de protestanten de keuze zich te bekeren of het land te verlaten. 200.000 mensen verlaten Frankrijk, onder hen vele intellectuelen, ondernemers en bekwame vaklui. Dat was een zware prijs voor een land waar de vorst had beslist dat hij één land, één absolute vorst en dus ook één God wilde.

Lodewijk voerde een agressieve buitenlandse politiek gericht op veroveringen. Hij wil natuurlijke grenzen en de macht van de Spaanse en van de Oostenrijkse Habsburgers breken, vandaar zijn pogingen om de Zuidelijke Nederlanden bij zijn rijk te voegen. Zo werd Frankrijk betrokken bij de

onderhandelingen van Munster in 1648. Voor de vele oorlogen had de koning een “staand” **leger** (=beroepsleger), dat enorm veel geld kostte. De staatsfinanciën zullen o.a hierdoor zwaar onder druk staan. Bij de dood van de koning in 1715 is Frankrijk bankroet.

Economie

De economische situatie was bij het aantreden van Lodewijk XIV niet echt rooskleurig. Frankrijk was een agrarisch land, met zeer weinig nijverheid. Afgewerkte producten werden uit het buitenland ingevoerd (o.a. uit de Republiek der 17 Provinciën), in ruil voor landbouwproducten. Op die manier kwam er geen geld in de Franse staatskas. Hierin moest volgens Colbert, minister van Economie, verandering komen. Frankrijk moest zelf een bloeiende nijverheid ontwikkelen. Met een groot aantal financiële voordelen, werden buitenlandse ondernemers en vaklui naar Frankrijk gelokt om bedrijven te openen en zo de productie van afgewerkte producten op te zetten.

Om producten te kunnen verkopen in het buitenland, moesten zij goedkoop en van zeer goede kwaliteit zijn. Voor de kwaliteit zorgen de ondernemers die zich in Frankrijk komen vestigen. Goedkoop zullen de producten zijn omdat de staat zal zorgen voor goedkope grondstoffen (Frankrijk zal kolonies veroveren) en voor lage arbeidskosten. Door de boeren zwaar onder druk te zetten, zal graan zeer goedkoop op de markt komen. Zo moet men de arbeiders in de steden niet te veel betalen en zijn de producten die ze maken ook niet al te duur. De grootste slachtoffers van dit economisch systeem, het mercantilisme of ook het colbertisme genoemd, zullen de boeren worden.

En ondertussen vraagt Lodewijk XIV steeds meer belastingen. Hij heeft geld nodig voor zijn oorlogen en voor zijn hofhouding. Slechts heel weinig van dat belastingsgeld vloeit terug naar de bevolking. Enkel de ondernemers zullen tevreden zijn, het aanleggen van kanalen en wegen en het uitbouwen van een handelsvloot, is voor hen zeer belangrijk. De staat richt ook zelf een aantal manufactures op. De boeren zijn in dit systeem gezien, niet alleen krijgen zij bijna geen geld voor de opbrengst van hun land, maar op de koop toe moeten zij de meeste belastingen betalen: directe- en indirecte belastingen aan de koning, cijns aan de adel (en in vele gevallen ook een tiend aan de clerus).

Cultuur

Voor kunst en wetenschap wordt er ook belastingsgeld uitgegeven. Lodewijk XIV gebruikt cultuur om zijn macht te tonen en te verspreiden.

Het paleis van Versailles bouwt hij om aan het buitenland te tonen hoe machtig hij wel is, maar ook om de adel in toom te houden. De leden van de hoge adel waren nl verplicht in Versailles te wonen en ook de lagere adel moesten geregeld een tijd doorbrengen aan het hof. Zo kon de koning hen van nabij controleren en werd opstandig gedrag onmiddellijk de kop ingedrukt (zie lettres de cachet in OV).

De kunstenaars moesten zijn public relations verzorgen, zij werden verzameld in academies. Academies waren overheidsinstellingen die de culturele en wetenschappelijke elite van het land samenbrachten. Voor kunstenaars was het lidmaatschap van een academie een bijzondere eer, maar tegelijk verloren zij hun artistieke vrijheid. Vanaf nu stellen zij hun talent in dienst van de absolute macht!

De vraag hoe machtig Lodewijk XIV was, is moeilijk te beantwoorden. Een Engelse spotprent stelt hem voor als een klein, kaal, krom oud ventje, dat slechts met veel hulpmiddelen de schijn van macht kan hooghouden. Lees het stukje “om over na te denken” van je dossier, om Lodewijk XIV te kunnen relativieren.

Duid eerst een 25-tal woorden in je dossier aan, waarvan je denkt dat ze belangrijk genoeg zijn om in je essay te verschijnen. Gebruik hiervoor een felle kleur, want je moet je tekst als het ware aan deze woorden ophangen (woorden staan zowel in de documenten, als in de vragen, als in je antwoorden!)

Wat moet er zeker in je tekst staan?

Hoe Lodewijk XIV de monarchie ziet en van waar hij deze ideeën haalt.
Wat hij heeft moeten doen om zijn politieke macht te vestigen over zijn onderdanen.
Lodewijk XIV voert een agressieve politiek, waarom en wat heeft dat als gevolgen .

Wat verstaat men onder het Colbertisme, wat is het doel van dit economisch systeem?
Wie vaart er wel bij en wie zijn de grootste slachtoffers?

Hoe wordt cultuur gebruikt door Lodewijk XIV om zijn macht te versterken?

Relativeer Lodwijk XIV

Aan de slag!